

İş Sağlığı ve Güvenliği Kapsamında Ölümlü İş Kazalarına Yönelik Yargıtay Kararları Ahmet Doğan BAYGELDİ¹ ve Serpil GERDAN²

Öz

Teknoloji ile beraber makineleşmenin çalışma hayatındaki yeri hızla artsa da üretimin merkezinde hala insan ve onun emeği bulunmaktadır. Üretim ve çalışma düzeni ne kadar farklı şekil alırsa alsın çalışılan mekânlar insan sağlığı ve güvenliğine ilişkin bir takım riskler taşımakta ve bu riskler insanların hayatlarını tehlikeye sokabilmektedir. Çalışma hayatında karşılaşılan riskler taraflara ekonomik ve psikolojik yönden zarar verebileceği gibi işgücü kayıplarına sebebiyet vererek üretimin azalmasına yol açabilir. Kaza, ani olarak ve istenilmeden zarar doğuran sebepler bütünüdür. İş sağlığı ve güvenliği açısından iş kazası iş sağlığı ve güvenliği olgusunun kalbini oluşturur. Yapılan sayısız mücadelenin ve mevzuat çalışmasının asıl amacı iş kazası ve meslek hastalığının meydana gelmemesi içindir. İş kazasının ne olduğu, hangi durumların iş kazası olarak kabul edildiği hukuki açıdan son derece önemli bir konudur. Gerçekleşen bir kazanın iş kazası olup olmamasına göre doğuracağı sonuçlar farklı olacaktır. Bu çalışmada, 2013-2018 yılları arasında Türkiye’de İş Sağlığı ve Güvenliği kapsamında yaşanan ölümlü iş kazalarına yönelik Yargıtay kararları incelenmiştir. Ayrıca iş kazasının Türk hukuk sisteminde nasıl açıklandığı araştırılmış ve buna göre verilen kararların bakış açısı olarak kusur sorumluluğuna mı yoksa kusursuz sorumluluğa mı daha yakın olduğu araştırılmıştır. İşverenin bir kazadan dolayı sorumlu olabilmesi için oluşan zarar ile işverenin herhangi bir eylemi veya tutumu arasında illiyet bağının kurulabilmesi gerekir. İş kazaları davalarında öncelikli olarak bu bağın varlığı araştırılır. Ölümle sonuçlanan iş kazalarına yönelik Yargıtay karar sonuçları; işveren tarafı taksirle adam öldürme suçu ile suçlandıklarını, işverenin dikkat ve özen yükümlülüğünü göstermesi gerektiğini ve failin hareketi ile meydana gelen zararlı netice arasında nedensellik bağının bulunması gerektiğini göstermektedir. Ayrıca alınan kararlarda işveren ile işçi arasındaki iş görme ediminin niteliğinin ve işverenin iş kazalarındaki yükümlülüklerinin sınırının önemi ön plana çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İş Sağlığı ve Güvenliği, İş kazası, Yargıtay kararı, işveren, işçi

Supreme Court’s Decisions for Fatal Occupational Accidents within the Scope of Occupational Health and Safety

Abstract

Although the role of mechanization increases rapidly in the workplace together with the technology, there is still human and its labor in the center of production. No matter how different the production and working order is, the working places carry a number of risks related to human health and safety and these risks can endanger people's lives. Risks

¹ Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli, ahmetdoganbaygeldi@hotmail.com

² Dr.Öğr.Üyesi, Kocaeli Üniversitesi, İzmit MYO, Kocaeli, sgerdan@kocaeli.edu.tr

encountered in the workplace can damage to the parties both economically and psychologically and may lead to a decrease in production by causing labor force losses. Accident; is the set of reasons which happens sudden and causes unintended damages. In terms of occupational health and safety, occupational accidents are the heart of occupational health and safety phenomenon. The main aim of numerous struggles and legislation work is to prevent occupational accidents and occupational diseases. It is highly important whether it is an occupational accident or which is considered as an occupational accident jurally. The results of a given accident will be different according to whether there is an occupational accident or not. In this study, Supreme Court decisions towards occurred fatal occupational accidents within the scope of Occupational Health and Safety in Turkey between the years 2013-2018 were examined. In addition, it was investigated how the occupational accident was explained in the Turkish legal system and it was inquired whether the decisions made were closer to the defect liability or strict liability as a point of view. In order for the employer to be responsible for an accident, a causal relation must be established between the damage and any act or attitude of the employer. In the actions of occupational accidents, the existence of this relation is primarily investigated. The results of the decision of the Supreme Court resulting the deaths of fatal accidents demonstrate that the employer is charged with a crime of reckless killing and that the employer has to show his duty of attention and care and that there must be a relation of casuality between the act of perpetrator and the harmful consequence which came about. In addition, the quality of the work-related performance between the employer and the employee, and the importance of the limitations in the employer's occupational accidents come into prominence in the decisions that were made.

Keywords: Occupational health and safety, Working accident, Supreme court decision, Employer, Employee

1. GİRİŞ

Çalışanın sağlığı ve güvenliği ile çalışma ortamı arasında karşılıklı bir etkileşim vardır. Çalışma hayatı; çalışanın bedensel, ruhsal ve sosyal iyilik düzeyini belirleyen en önemli unsurların başında gelir (Yardım ve diğ., 2007). Sağlık çalışma yaşamını, çalışma yaşamı da sağlığı olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Saygun, 2012, Taşcıoğlu, 2007). İş sağlığı 1950 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından "*bütün mesleklerde çalışanların bedensel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik hallerinin en üst düzeyde tutulması, sürdürülmesi ve geliştirilmesi çalışmaları*" şeklinde tanımlamıştır (Saygun, 2012). İş sağlığı ve güvenliğine ait süreçler, günümüz çalışma hayatının ve hukukun önemli bir boyutunu oluşturmaktadır (Korkmaz ve Avsallı, 2012). İş sağlığı ve güvenliğine ait önlemlerin yasal çerçeveler içerisinde alınması ve uygulanması ile yapılan işe bağlı iş kazaları ile meslek hastalıklarının azaltılmasını sağlamaktadır. İş hukukunun temel ilkelerinden biri olan işçinin korunması ilkesi, sadece işçilerin işverenden bir alacağının ortaya çıkmasına bağlı bir durum değildir. Önleyici politikalarla çalışanın/işçinin her yönüyle muhtemel zararlardan korunması oldukça önemli konulardan biridir (Korkmaz ve Avsallı, 2012).

Teknoloji ile beraber makineleşmenin çalışma hayatındaki yeri hızla artsa da üretimin merkezinde hala insan ve onun emeği bulunmaktadır. Üretim ve çalışma düzeni ne kadar farklı şekil alırsa alsın çalışılan mekânlar insan sağlığı ve güvenliğine ilişkin bir takım riskler taşımakta ve bu riskler insanların hayatlarını tehlikeye sokabilmektedir. Çalışma hayatında karşılaşılan riskler taraflara ekonomik ve psikolojik yönden zarar verebileceği gibi işgücü kayıplarına sebebiyet vererek üretimin azalmasına yol açabilir. Bu çalışma düzeninde insan varlığı sürdükçe onun sağlığı ve güvenliği yine ön planda yer alacaktır. Ancak ne kadar önlem alınırsa alınsın insanın olduğu her yerde hata ve ihmâl var olmaya devam edecektir.

Bu nedenle işyerlerindeki çalışma düzenine ilişkin gerekli önlemlerin alınması ve çalışanların karşılaşılabilecekleri tehlike seviyelerinin mümkün olan en alt düzeye indirilmesi öncelikli amaç olmalı ve bunun başarılmadığı durumlarda ise ortaya çıkabilecek maddi ve manevi zararlara ilişkin sorumluların belirlenmesi gereklidir. Çünkü bir iş kazasının gerçekleşmesinde genellikle birisinin ya ihmali ya da hatası bulunmaktadır.

İş sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin temel amacı, iş kazaları ve meslek hastalıklarının meydana gelmeden önce önlenmesidir (Korkmaz ve Avsallı, 2012). Maalesef her yıl azımsanmayacak kadar insan aslında rahatlıkla engellenebilecek ve hukuken de engellenmesi zorunlu olan durumlara bağlı olarak iş kazası veya meslek hastalığına bağlı olarak hayatını kaybetmektedir. Bu nedenle iş sağlığı ve güvenliği gelişen dinamik yapısı ile toplumun gündeminde bir konu olarak yerini almıştır (Yardım ve diğ., 2007). ILO rakamlarına göre; her gün dünyada yaklaşık 6.000 kişi iş kazası veya meslek hastalıkları nedeniyle yaşamını yitirmektedir. Yıllık toplamda 350.000 kişi iş kazası, 1.700.000 kişi ise meslek hastalıklarından yaşamını yitirmektedir (Yardım ve diğ., 2007). Türkiye'de ise her yıl yaklaşık 77.000 iş kazası meydana gelmekte, bu kazalarda 1.000'den fazla işçi hayatını kaybetmektedir. 5.000'den fazla da işçi ise iş göremez veya sakat kalmaktadır. İş kazası ve meslek hastalıklarının nedenleri ise genellikle işyerindeki çalışma koşullarına bağlı durumlardır (Korkmaz ve Avsallı, 2012).

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu 01.01.2013 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanun işverenlerin ve çalışanların iş sağlığı ve güvenliği adına hak ve yükümlülüklerini düzenler. Bu kanun yapılırken 89/391 EC sayılı Çerçeve Direktif, İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin 155 sayılı ve İş Sağlığı Hizmetlerine İlişkin 161 sayılı ILO Sözleşmeleri kaynak olarak dikkate alınmıştır (Sümer, 2017). 6331 sayılı kanun uluslararası sözleşmeleri temel alan, çalışma koşullarının devamlı bir şekilde gelişmesini hedefleyen, işçilerin de katılımını isteyen, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasını işverenin asli sorumluluğu olarak atfeden, tüm paydaşlarla çalışma ortaklığına dayalı, çalışan odaklı ve risk temelli bir yasadır (Kılış, 2016). 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile çalışma hayatında radikal değişiklikler olmuştur. Bunlardan ilki işçi, memur, sözleşmeli personel gibi kavramlar tek bir çatı altında "çalışan" olarak birleştirilmiştir. Kamu ve özel sektör ayrımı yapılmadan kanun kapsamına bazı istisnalar haricinde tüm çalışanlar dâhil edilmiştir. Kanununun 30. maddesine dayalı olarak iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini düzenleyen çok sayıda yönetmelik düzenlenmiştir. Kanun iş sağlığı ve güvenliği alanında çok sayıda ayrıntılı düzenleme içermektedir.

6331 sayılı kanun ve ona dayanılarak çıkarılan yönetmelikler ile işverenin iş kazalarından sorumluluğu kusursuz sorumluluk çizgisine yaklaşmış olup yüksek mahkeme birçok kararında 6331 sayılı kanunun m. 4/1-a'da belirtilen işverenin her türlü önlemi alma yükümlülüğünü vurgular. Yargıtay kararları, ceza davaları, hukuk davaları ve rücu davaları olmak üzere başlıca üç grupta toplanır. Bu makalede Yargıtay'ın önemli tespitlerde bulunduğu 6331 sayılı kanun sonrası gerçekleşen ölümlü iş kazaları ile ilgili kararlar incelenmiştir.

2. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Tarihsel olarak bakıldığı zaman insanlar çalışırken kendilerini korumaya çok eski zamanlardan bu yana ihtiyaç duymuşlardır. Bu gereksinim İngiltere'de başlayan sanayi devrimi ile beraber zirve yapmış, iş sağlığı ve güvenliği kavramı da bundan sonra asıl önemini kazanmaya başlamıştır. Daha sonra ulusal gerekse uluslararası örgüt ve kuruluşların desteği ile çalışma hayatındaki barış ve düzenin sağlanması adına hukuksal bağlayıcılığı olan birçok düzenleme hayata geçirilmiştir.

18. yüzyılda başlayan sanayi devrimi sonucu üretimin artık ihtiyaç kadar değil de pazar ve piyasa talebine bağlı olarak yapılması, çalışma saatlerinin uzamasına ve işyeri içinde makinelerin yer aldığı çalışma düzeninin yaygınlaşmasına yol açmış bu durum da tehlikelere karşı içgüdüsel olarak var olan korunma ihtiyacını zirveye çıkarmıştır. İnsan hayatına günümüzdeki gibi önem verilmediğinden o dönemlerde işyerlerinde meydana gelen kazalarda önemli derecede artış gerçekleşmiştir. İşyerindeki tehlikelere karşı korunmanın ciddi anlamda bir ihtiyaç haline gelmesi ve tarihsel süreç içerisinde işçi haklarının gelişimine paralel olarak iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin gerek ulusal gerekse uluslararası örgüt ve kuruluşların desteği ile çalışma hayatında barış ve düzenin sağlanması için birçok önemli adım atılmıştır.

2.1. İş Kazası Kavramı

Kaza kavramı maddi zarar, ölüm veya yaralanma gibi sonuçlara sebep olan olay veya olaylar zinciri olarak açıklanabilir (Dilik, 1993). Ulusal mevzuatımızda açık bir şekilde kazanın tanımı yapılmamıştır. Sorumluluk hukuku çerçevesinde bakılacak olursa kaza eşyanın yahut da kişinin zarar görmesine sebep olan ve kişinin kasten olmayan bir eylemi veya doğanın, maddi çevrenin, insanların yani kısaca dış dünyadan gelen ani bir etki sonucu meydana gelen olay olarak tanımlanabilir (Karayalçın, 1960). Başka bir görüşe göre kaza kavramı geniş ve dar yorum olmak üzere iki şekilde değerlendirilir. Geniş anlamda kaza, ani olarak ve istenilmeden zarar doğuran sebepler bütünüdür. Vücut bütünlüğünün ihlali ve ölümün yanı sıra mala gelen zararlar da bu kapsamda değerlendirilir. Dar anlamda kaza ise sadece insanın bedensel bütünlüğü ve ölümü esas alınarak değerlendirilir. Türk hukuk sisteminde sadece dar anlamdaki kaza yorumu iş kazası açısından önemlidir. Mala gelen zarar iş kazası olarak kabul edilmez. Diğer bir düşünceye göre de kaza, beklenmeyen bir hızda zarara neden olan sebepler zinciridir (Karaca, 2013).

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 13. maddesinde İş Kazası: *“Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada, İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle, Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda, emziren kadın sigortalının, iş mevzuatı gereğince çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda, Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özre uğratan olay”* olarak tanımlanmaktadır (URL-1)

2.1.1. İş Kazası ve Yargı İlişkisi

Kaza kavramı, özünde beklenmedik ve istenmeyen bir olayı belirtir ve kazalarda kasıt unsuru bulunmaz. Beklenmeyen, bir maddi zarar veya yaralanmalara yahut da ölümlere sebebiyet veren olaylar kaza olarak değerlendirilebilirken her kaza iş kazası olarak kabul edilmez (Güven, 1970). Meydana gelen kazanın iş kazası olması için zararlandırıcı olayın bir işin yürütümü ya da bir iş sırasında gerçekleşmesi şarttır. İş kazası önceden planlanmayan beklenmedik bir olay olup; işçide fiziksel bir hasara yol açıp bunun yanı sıra işletmede üretim kayıpları yanında ekipman veya makine hasarına neden olan olay olarak açıklanabilir (Arioğlu ve Arioğlu, 1997). İşyeri ortamında yeterli iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınmaması, kusurlu davranışlar, kişisel yetersizlikler, teknik aksaklıklar gibi sebeplerle meydana gelen iş kazaları, iş göremezlik ya da ölümle sonuçlanmanın yanı sıra, üretim sürecini de sekteye uğratar (Küçük ve Çetin, 1991). 5510 sayılı yasada iş kazası kabul edilen haller sayılmakta ve bu tarifte tesis, makine ve hammaddeye zarar veren olaylar iş kazası olarak kabul edilmemektedir (Çalış vd, 2006).

İş kazası, tüm iş sağlığı ve güvenliği olgusunun kalbini oluşturur. Yapılan sayısız mücadelenin ve mevzuat çalışmasının asıl amacı, iş kazası ve meslek hastalığının meydana gelmemesi içindir. İş kazasının ne olduğu, hangi durumların iş kazası olarak kabul edildiği hukuki açıdan son derece önemli bir konudur. Gerçekleşen bir kazanın iş kazası olup olmamasına göre doğuracağı sonuçlar farklı olacaktır.

Doktrinde kaza kavramı geniş ve dar yorum olmak üzere iki şekilde değerlendirilir. Geniş anlamda kaza, ani olarak ve istenilmeden zarar doğuran sebepler bütünüdür. Vücut bütünlüğünün ihlali ve ölümün yanı sıra mala gelen zararlar da bu kapsamda değerlendirilir. Dar anlamda kaza ise sadece insanın bedensel bütünlüğü ve ölümü esas alınarak değerlendirilir. Türk Hukuk Sisteminde sadece dar anlamdaki kaza yorumu iş kazası bağlamında önemlidir.

Türk hukukunda kaza, kişinin ölümü veya vücut tamlığının zarar görmesi olarak değerlendirilmektedir. Eşyalar üzerinde meydana gelen zarar kaza kapsamında değerlendirilmez. Bu aşamada kişilerin kullandığı protez bacak, protez kol, düzgün görmek için kullandığı gözlük gibi takma uzuvlar için ayrı bir parantez açmak gerekir. Bunlar esasında bir eşya olmasına rağmen kişinin vücudunda kullanılmaya başladıktan sonra vücut tamlığı kapsamında değerlendirilir. Sonuç olarak bunların zarar görmesi de kaza olarak kabul edilir (Tuncay ve Ekmekçi, 2011).

Genel olarak kaza kavramı ile hukuki açıdan iş kazası kavramının örtüştüğü kabul edilebilir. Bir olayın kaza olarak kabul edilebilmesi için uygun illiyet bağı, zarar, ani olay, harici olay ve istenmeyen olay unsurlarını içinde barındırması gerekir. Uygun illiyet bağı ile meydana gelen zararın söz konusu kaza neticesinde gerçekleşmesi gerektiği, zarar ile olay neticesinde bir zararın oluşmasını, harici olay ile dışarıdan bir etki sonucu, istenmeyen olay ise de kişinin kastının bulunmaması gerektiği ve kazayı meslek hastalığından ayıran unsur olan ani olay ile de zararlandırıcı olayın tek seferde, tekrarlanmayan bir biçimde olması özelliği vurgulanmaktadır.

2.1.2. Ölümlü İş Kazaları İle İlgili Yargıtay Kararları

İş kazası gerçekleştikten sonra taraflar hukuksal bir mücadele içine girerler. İş kazası davalarının muhtevası çeşitli şekillerde ortaya çıkar. İş kazası sonucu ölüm meydana gelmişse olay kamu davasına dönüşür ve savcılık tarafından resen kovuşturma işlemleri başlar. İşçinin sadece yaralanma durumu mevcut ise şikâyet tabi olarak iş kazası dava konusu edilir. İşçi veya yakınları ayrıca zararlarının giderilmesi için işverenden maddi ve manevi tazminat talebinde bulunabilir. Bunların haricinde de SGK işverene iş kazası sonucu yaptığı ödemeleri rücu ettirebilir. Özetle iş kazaları hakkındaki davalar yaralanma ve ölüm gerçekleşmesi üzerine ceza davaları, tazminat taleplerinin olduğu hukuk davaları ve SGK ile işveren arasında gerçekleşen rücu davaları olmak üzere dört başlık altında değerlendirilebilir. Makalede bu başlıklardan sadece ölümlü iş kazaları 6331 sayılı İSGK'nun yürürlüğe girdiği 2013 yılından itibaren verilen Yargıtay kararları ele alınmıştır. Ayrıca ölümlü iş kazalarının incelenmesinde hem sonuçlarının ağırlığı açısından hem de çok yönlü olarak birçok hususu ilgilendirdiği için fayda vardır.

Yargıtay 21. Hukuk Dairesi 2017/3011 E. 2018/204 sayılı kararı iş kazası sonucu ölen sigortalının eş ve çocuğunun maddi ve manevi tazminat istemi ile ilgilidir. Kazalanan kişinin bir işyerinde şube müdürü olduğu başka bir işyerini teftişi sırasında görevli iken o işyeri sahibinin çıkan tartışma neticesinde ateşli silahla sigortalı kişiyi öldürmesi hususunu ilk derece mahkemesi iş kazası olarak görmüş ve murislerin tazminat taleplerini kısmi olarak kabul etmiştir. Yargıtay 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 56'ya değinerek adalete uygun

olacak şekilde bir miktar paranın manevi zararın karşılanması adına davacı taraflara ödenebileceğini öngörmüştür. 26.06.1966 tarih ve 7/7 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına atıfta bulunarak bu manevi tazminatı etkileyen özel hal ve şartları açıklamıştır. Ayrıca bu miktarın davacı tarafın üzüntüsünü bir nebze de olsa dindirecek ve iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerinin alınmaması hususu için de işverenler adına caydırıcı düzeyde olması gerektiğine de Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 23.06.2004 tarih ve 13/291-370 sayılı kararına paralel olarak belirtmiştir. Dosyada bilirkişi raporunun %80 oranında ateşli silahla öldüren kişiye, %20 oranında da sigortalının işveren kusur verildiği görülmektedir. Uyuşmazlığın ana sebebi iş kazasında sorumluluğun tespiti noktasındadır. İşçinin sadakat borcuna karşılık işverenin işçiyi koruma ve gözetme borcunun varlığından bahsedilmiş bu kapsamda sadece yasal mevzuatın sınırları ile değil bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gerekli kıldığı tüm önlemlerin alınması gerektiği tekrar vurgulanmıştır. Bu hususu değerlendirirken Anayasanın 17. maddesi temel alınıp TBK m. 417'nin açıkça bu yükümlülüğü ortaya koyduğu izah edilmiştir. Bu yükümlülükten kaçınmak adına işverenin bilgisizliğini, tecrübesizliğini, ekonomik durumunun kötülüğünü, benzer işyerlerinin de aynı şekilde iş sağlığı ve güvenliği adına yetersiz olduğunu ileri süremeyeceğini ve bunların bahane olarak kabul edilemeyeceği belirtilmiştir. Tüm önlemler alındığı takdirde kaza olasılığının ortadan kalkacağı tartışmasız bir gerçek olarak vurgulanmıştır. 6331 sayılı İSGK'nun işverenin ve işçilerin sorumluluklarını detaylı olarak anlattığı ve bu kanun ile işverenin sorumluluğunu kusur sorumluluğundan kusursuz sorumluluk çizgisine yaklaştığını fakat kanunda tüm belirtilen detayların objektif bir kriter olarak değerlendirilmesi gerektiği bunun asla kusursuz sorumluluk olarak değerlendirilemeyeceği vurgulanmıştır. Kusursuz sorumlulukta olduğu gibi kusur sorumluluğunda da illiyet bağına mücbir sebep, zarar görenin ve üçüncü kişinin ağır kusuru ile kesileceği belirtilmiştir. Uygun illiyet bağına kesilmesi halinde de Hukuk Genel Kurulu 20.03.2013 tarih ve 2012/21-1121 E 2013/386 sayılı kararında belirtildiği üzere işverenin sorumluluğuna gidilemeyeceği açıklanmıştır. Somut olayda da üçüncü kişinin silahla ateş edip öldürmesi ile kast ve ağır kusurunun varlığı sabit olup illiyet bağına kesilmesi gerektiği ve işverenin bir sorumluluğu olamayacağı yönünde karar vererek ilk derece mahkemesinin tazminatı kabul kararını oy çokluğu ile bozmuştur. Muhalefet şerhi koyan üye ise işverenin denetim sırasında gerginlik olabileceğini öngörmesi gerektiği bu yönde çalışanlara bir eğitim verilmediği ve risk analizinde bu husus değerlendirilmediği için işverenin hala daha kusurlu olduğunu savunmuştur.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi 2016/1916 E. 2017/6466 K. sayılı kararı yine yapılan iş görme ediminin hizmet akdine mi yoksa eser sözleşmesine mi dayandığı ile ilgilidir. Sanığa ait üç katlı yapının kalıp ve demir işçiliğini 05.08.2008 tarihli sözleşme ile otuz yıldır inşaatlarda çalışan ve işinde tecrübeli olan inşaat ustası ölenin üstlendiği, ölenin alüminyum merdiven üzerinde çalıştığı sırada, merdivenin kayması sonucu ikinci kattan düştüğü olayda; alt işveren (taşeron) ölen ile sanık (asıl işveren) arasında yapılan sözleşme içeriğinde, yapılacak işler ile ödenecek ücret dışında, işyerinde iş emniyetinin sağlanması, talimat verme, gerekli iş güvenliği tedbirlerinin kimin alacağı hususlarına değinilmediği, iş sahibi sanığın Yapı İşlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü'nün 4. maddesine göre "her işverenin yapı işlerinde fenni yeterliliği bulunan kişilerin teknik gözetiminde ve sorumluluğunda işi yaptırması gerektiği" amir hükmü gereğince, ölen tarafından yapılan çalışmaları fenni yeterliliği bulunan yetkili kişinin kontrol ve denetiminde yaptırmaması, sözleşmede iş güvenliği tedbirlerinin ölen kişi tarafından alınacağına dair bir maddeye de yer verilmemesi karşısında; dosya içerisinde yer alan ve sanığa kusur yükleyen 31.07.2014 tarihli heyet bilirkişi raporu ile iş güvenliği uzmanı tarafından alınan 05.09.2009 tarihli bilirkişi raporu, dosya oluş ve kapsamına uygun olup, sanığın mahkûmiyeti yerine yerel mahkemenin beraat kararını bozmuştur. Bir önceki açıklanan karardaki gibi burada da bir karşı oy belirtilmiş ve somut olayda asıl işveren – alt işveren ilişkisinin mevcut olmadığını, gerçekleşen iş görme ediminin eser sözleşmesi

olduğunu bu kapsamda da iş kazası olarak değerlendirilemeyeceği ve sanığın sorumlu tutulamayacağı açıklanmıştır.

Yargıtay 12. Ceza Dairesi 2015/4088 E. 2016/3539 K. sayılı kararı iş kazası sonucu işyerinde hamal olarak çalışan işçinin ölümü ile geçirdiği kaza arasındaki illiyet bağının tespit edilmesine ilişkindir. İş kazası sonucu yaralanan kişi hastanede tedavi gördükten sonra taburcu edilmiş, evinde istirahat halinde ve sıkıntısız şekilde iyileşme süreci devam ederken taburcu olduktan 18 gün sonra bacağındaki ağrı ve nefes almakta zorlanması şeklinde gelişen şikâyetleri ile ani biçimde fenalaşarak ölmüştür. Çeşitli nedenlerden ötürü sağlık kurullarınca tıp delilleri ortaya konarak iş kazası ile ölüm nedeni arasında illiyet bağı kurulamamış olmasından ötürü sanık işyeri yetkilisinin iş kazasına bağlı olarak kazazedenin taksirle ölümünden sorumlu tutulamayacağı oybirliği ile karar verilmiştir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu 2013/38 E. 2014/493 K. sayılı kararı taksirle bir kişinin ölümüne neden olma suçu ile yargılanan işveren vekili sanık hakkındadır. İşveren vekili sanık Türk Ceza Kanunu m. 85/1, 62, ve 50 gereği 18200 TL adli para cezası ile cezalandırılmıştır. Uyuşmazlık hususu sanık işveren vekilinin suçsuz olup olmadığıdır. İşveren vekili olarak kabul edilen sanık şirkette pazarlama departmanı olarak görev yapmakta kazazede ise forklift operatörü olarak çalışmaktadır. Suç tarihinde kazazedenin 16.00-24.00 vardiyasında çalıştığı, depo girişinde üstüne çuval örterek uyuduğu ve mal indirmek için gelen kamyon tarafından bir şekilde ezilerek yaralanması sonucu hastaneye kaldırıldıktan sonra öldüğü tespit edilmiştir. Kararda taksir ve unsurları açıklanıp suçun ancak kastla işlenebileceken, kanunda açıkça gösterilen hallerde taksirle de işlenebileceği kabul edilmiştir. Failin cezalandırılabilmesi için kanunda açık bir düzenleme bulunmasının zorunlu olduğu istisnai bir kusurluluk şekli olan taksir, 5237 sayılı TCK'nun 22/2. maddesinde; "dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla bir davranışın, suçun yasal tanımında belirtilen neticesi öngörülmemekle gerçekleştirilmesi" şeklinde tanımlandığı, toplumsal yaşamda belli faaliyetlerde bulunan kimselerin başkalarına zarar vermemek için bir takım önlemler alması ve bazı davranış kurallarına uyma zorunlulukları bulunduğu, bu kurallar toplum olarak yaşama zorunluluğundan doğabileceği gibi, Devletin müdahalesiyle de ortaya çıkabildiği vurgulanmıştır. Taksirli suç bu kuralların ihlal edilmesi sonucu belirdiği, fail tedbirli ve öngörülü davranmamış olduğu için cezalandırıldığı bu bakımdan sorumluluğun nedeni, öngörebilme imkân ve ödevinin varlığına rağmen sonuca iradi bir hareketle neden olmaktan kaynaklandığı açıklanmıştır. Taksirin unsurları ise suçun taksirle işlenebilen bir suç olması, hareketin iradiliği, neticenin iradi olmaması, hareketle netice arasında nedensellik bağının bulunması, neticenin öngörülebilir olmasına rağmen öngörülmemiş olmaması şeklinde sıralanmıştır. Taksirle gerçekleştirilen bazı eylemlerin suç olarak tanımlanıp cezaî yaptırıma bağlanmasıyla, insanların gittikçe yoğunlaşan ve karmaşık hale gelen toplum hayatı içinde daha dikkatli davranmalarının temin edilmesi amaçlanmaktadır. Kanun ve ortak hayat tecrübesinin sonucu olarak kendisine toplum tarafından yüklenen dikkat ve özen yükümlülüğünü ihlal eden ve bu hareketiyle öngörülebilir zararlı neticeye sebep olan kişinin taksirle işlenen suçlara ilişkin cezaî sorumluluğu benimsenmiş, fakat taksirden söz etmek için de failin hareketi ile meydana gelen zararlı netice arasında nedensellik bağının bulunması aranmıştır. Diğer bir anlatımla tüm suçlarda olduğu gibi taksirli suçlarda da fiil ile netice arasında nedensellik bağının bulunması cezalandırmanın şartını teşkil edecektir. Failin hareketinin mağdurun ya da üçüncü kişinin hareketi ile birleşmesi sonucu zararlı neticenin meydana geldiği durumlarda, taksirle sorumluluk şartlarının bulunup bulunmadığının belirlenmesi açısından neticeye kimin sebebiyet verdiği ve failin iradi hareketi ile netice arasındaki nedensellik bağının kesilip kesilmediğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Mağdurun ya da üçüncü kişinin hareketinin neticenin tek sebebi olduğu, zararlı neticenin yalnızca bu kişilerin kusurlu hareketlerinden kaynaklandığı durumlarda failin hareketi ile netice arasındaki nedensellik bağının ortadan kalktığı kabul edilmelidir. Buna karşılık failin kusurlu hareketine mağdurun ya da üçüncü bir kişinin kusurlu hareketinin eklendiği ve

neticenin çeşitli kusurlu hareketlerin birleşmesinden meydana geldiği durumlarda nedensellik bağı kesilmeyip, 5237 sayılı TCK'nun 40. maddesine göre taksirli suçlarda iştirak ilişkisi de mümkün olmadığından, aynı kanunun 22. maddesinin 4 ve 5. fıkralarına göre herkes kendi kusurundan dolayı ve kusuruna göre sorumlu olacaktır. Bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; Sanığın pazarlama, satış ve limana gelen gemilere malın düzenli şekilde yüklenmesini sağlamadan sorumlu olduğu inşaat şirketinde forklift operatörü olarak çalışan kazalananın, suç tarihinde saat 16.00-24.00 arasında görevli iken fazladan çalışmaya kaldığı, kanuni çalışma süresini geçecek şekilde işyerinde bulunduğu, yorgun düşüp uykusuz kaldığından saat 06.30 sıralarında depo girişinde bir çuvalı üzerine öterek uyuduğu, çimento getiren ve kullandığı tır aracını geri geri manevra yaptırarak depoya girmeye çalışan inceleme dışı diğer sanık ...'ın kullandığı araçla ezilmesi sonucu kaldırıldığı hastanede hayatını kaybettiği olayda, şirket yetkilisi olan sanığın işçi olan ölene kanuni süreyi geçecek şekilde mesai yaptırması, mesaiye kalan işçilerin dinlenebilmeleri açısından uygun bir yer temin etmemesi, iş sağlığı ve iş güvenliği önlemlerine uyulup uyulmadığını denetlememesi, araçların gerekli önlemler alınmak suretiyle depoya girmesi hususunda yeterli denetim ve gözetim faaliyetlerinde bulunmaması şeklindeki kusurlu eylemlerinin, ölen kazazedenin ve tır şoförünün dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı hareketleri ile birleşmesi sonucunda ölüm neticesinin meydana geldiği, ölen ile hakkındaki mahkumiyet hükmü kesinleşen tır şoförünün kusurlu davranışlarının sanığın hareketi ile netice arasında nedensellik bağı kesmediği gibi adı geçenlerin kusurlu hareketleri ile birlikte ölüm neticesinin meydana gelmesinde etkili olduğu anlaşıldığından, taksirle ölüme neden olma suçunun sabit olduğu kabul edilmelidir denerek sanığın mahkumiyet kararı oy çokluğu ile onanmıştır.

Yargıtay 21. HD 29.04.2013, 2012/3393 E., 2013/8223 K. sayılı kararda, işyerinde muhasebe müdürü olarak çalışanın farklı işyerlerince ortak kullanım alanında olan otoparktaki aracın bagaj kapağını açarken beyin kanaması geçirip hastanede vefat etmesini iş kazası kabul eden yerel mahkemenin kararını şu gerekçelerle bozmuştur: *“Somut olayda; davacının eşinin olay sırasında binmek üzere olduğu aracın kime ait olduğu, bu araç işyerine ait ise müteveffanın bu aracı hangi amaçla, hangi zaman dilimlerinde kullandığı gibi hususlar saptanmadan ve olayın meydana geldiği otopark, yerinde görülerek işyeri ile olan bağlantısı da araştırılmadan yazılı şekilde karar verilmiş olması isabetsiz olmuştur.”*

Yargıtay 21. HD 25.11.2013, 2012/17141 E., 2012/21766 K. sayılı kararında, iş kazası tespiti istemine ilişkin davada yerel mahkeme kararını bozmuştur. Kazazede merhum, bilgisayar şirketine bağlı sigortalı olarak Şırnak Devlet Hastanesi'nde otomasyon biriminde görevlidir. Olay günü, çocuğa cinsel istismar suçundan cezaevinde tutuklu bulunan bir mahkûm tedavi için hastaneye getirilir; akabinde halk bu kişiye linç girişiminde bulunur. Bu sırada hastane kampüsünde tek katlı bir inşaatta çalışan işçiler tutuklu kişiye taş atarlar. Bu işçileri uyarmak için inşaata çıkan kazazede sigortalı, çıkan tartışma sonucu ateşli silahla öldürülür. Yerel mahkemenin iş kazası tespitini Yargıtay şu düşünceyle bozmuştur: *“Somut olayda, davacılar murisi Şırnak Devlet Hastanesi bilgisayar otomasyon sistemine veri girişi işinde çalışmaktadır. Vefat ile sonuçlanan olay ise hastane bahçesinde bulunan ve yapımı devam eden inşaat halindeki tek katlı binanın üzerinde meydana gelmiştir. Ayrıca davacılar murisinin inşaat halindeki bina üzerinden taş atan kişileri yatıştırmak, onlara engel olmak veya onları aşağı indirmek gibi herhangi bir görevi de bulunmamaktadır. Dolayısıyla olay işyerinde ve işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle meydana gelmemiştir. Meydana gelen olayla murisin yaptığı iş arasında illiyet bağı bulunmamaktadır. Bu nedenlerle davanın reddi gerekirken yazılı şekilde kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.”* Bu karara göre hastane bahçesindeki inşaat, işyerinden sayılmamış, bu yüzden de iş kazası kabul edilmemiştir.

Yargıtay 21. HD 18.06.2013, 2012/7530 E., 2012/12862 K. sayılı kararında, belediye başkanı tarafından başka bir köye gitmesi için görevlendirilen sigortalının kahvede oturduğu sırada husumeti olan başka bir kişi tarafından bıçaklanarak öldürülmesini iş kazası sayan yerel mahkemenin kararını şu gerekçelerle bozmuştur: “Somut olayda, ölüm olayı işveren tarafından verilen işin yapıldığı esnada ve işyerinde meydana gelmemiştir. Muris kahvehanede otururken öldürülmüştür. Yasanın aradığı iş kazası unsurları bu olayda mevcut değildir. Bu nedenle murisin ölüm olayının iş kazası olmadığı açıktır.” Yargıtay’ın bu şekilde verdiği karara katılmak mümkün değildir.

Yargıtay HGK 09.10.2013, 2013/21-102 E., 2013/1456 K. sayılı kararında, zararlandırıcı olayda işverenin sorumluluğu hususunda şunları belirtmiştir: “...illiyet bağının mücbir sebep, zarar görenin veya üçüncü kişinin ağır kusuru nedenleriyle kesilmesi halinde işverenin sorumluluğuna gidilmesi mümkün değildir. Somut uyuşmazlıkta, pilotun üçüncü kişi olduğu ve pilotaj hatasının da sorumluluğun tüm halleri için gerekli illiyet bağını keseceği gözetilmek suretiyle Mahkemece olayın niteliğine göre işverenin alması gerekli veya alabileceği önlemlerin olup olmadığı, varsa bunlardan hangi önlemleri aldığı, hangi önlemleri almadığı, alınan önlemlere işçinin uyup uymadığı gibi hususlar belirtilerek, işverene atfedilebilecek bir kusur veya üçüncü kişi olarak pilot hatasının bulunup bulunmadığı hususları ile, olayda mevcut ise kusurun aidiyeti ve oranının hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek biçimde belirleneceği bir rapor alınıp irdelenerek, sonucuna göre karar verilmelidir. O halde, yetersiz kusur raporuna dayalı olarak olayda illiyet bağının kesildiğinin yöntemince kanıtlanamadığı gerekçesiyle davalı işverenin sorumluluğuna dair kararda direnilmesi isabetsizdir.”

3. SONUÇ

Çalışmada değinilen önemli hususlardan biri iş kazalarında özellikle işverenin sorumluluğunun hukuki niteliği olmuştur. İş kazalarında işverenin sorumluluğu kusur sorumluluğu mu yoksa kusursuz sorumluluk çerçevesinde mi değerlendirilmesi gerektiği irdelenmiştir. Kusur sorumluluğunun özünü kişinin zararlandırıcı olayın gerçekleşmesinde kusurunun diğer bir ifadeyle kınanabilir olması oluşturur. Kusursuz sorumluluğun temelinde ise kişinin her türlü zararı, yasada açıkça belirtilmek suretiyle, kusuru olsun olmasın gidermesi yükümlülüğü oluşturur. Türk hukuk sisteminde genel olarak kusur sorumluluğu kabul edilirken istisnai olarak da kusursuz sorumluluk halleri mevcuttur. İşverenin iş kazasından doğan sorumluluğu için de kusur sorumluluğu ilkesi ağırlıklı olarak geçerlidir. Her ne kadar gerek 6098 sayılı TBK m. 417/2’de gerekse de 6331 sayılı İSGK m. 4/1’de geçen “her türlü” ibaresi işverenin sorumluluğunu kusursuz sorumluluk gibi gösterse de bu durum ancak işverenin sorumluluk çizgisini kusursuz sorumluluğa yaklaştırdığı söylenebilir. Nitekim iş kazası sonrası yapılan yargılamalarda tarafların zararlandırıcı olayın gerçekleşmesinde kusurlarının olup olmadığı varsa ne kadar olduğu gibi incelemeler yapılır. Belirlenen bu kusur oranlarına göre tazminat miktarları yahut da suçun oluşup oluşmadığı belirlenir. Yargıtay kararlarında da bu husus işverenin bilim ve teknolojinin gereklerini sağlayacak şekilde tüm önlemleri almakla yükümlü olduğu şeklinde vurgulanmıştır. Yüksek mahkeme genellikle verdiği kararlarda işçi tarafında olsa da bu sorumluluk sınırının net bir şekilde çizilmesi hukukun güvenilirliği açısından önemlidir. Binaenaleyh bu sorumluluğun sınırı hakkında Yargıtay üyeleri arasında da görüş ayrılıkları mevcuttur. Kararlarda verilen karşı oyların gerekçeleri incelendiğinde bu durum görülecektir. Kararlarda işverenin hangi iş sağlığı ve güvenliği önlemini almadığı, kazayı hangi tutum ve davranışı ile engelleyebileceği net bir şekilde somut olarak ortaya konmalıdır. Bu sorumluluk çizgisinin kusursuz sorumluluk anlayışına yaklaşmış olmasının olumsuz bir etkisi olarak işverenler iş kazaları açısından nasılsa her türlü sorumlu olacaklarını düşünüp hiçbir iş sağlığı güvenliği tedbirini almayabilir. Ayrıca bu yaklaşım girişimcilik ruhunu öldürebilir ve insanları pasifize ederek faaliyette bulunma cesaretini kırabilir. Yargı kararları incelendiğinde diğer bir sorun olarak

“kaçınılmazlık” kavramının ne şekilde ele alınması gerektiği görülecektir. Kaçınılmazlık kavramı hususunda da Yargıtay’ın çelişkili kararları mevcuttur. Kararlarda bazı iş kazaları için kaçınılmazlık vurgusu yapıp bu sebepten ötürü işverene kusur yüklenemeyeceği söylenirken bazılarında ise “kaçınılmazlık” kavramının iş kazası için geçerli olamayacağını gerekli tüm önlemlerin alındığı takdirde iş kazasının yüzde yüz oranında önlenebileceğini vurgulamıştır. Yargıtay’ın bu çelişkili kararlarının hukukun güvenilirliğini sarstığı şüphesizdir. Yargıtay bu hususlarla ilgili alacağı İçtihadı Birleştirme Kararları ile bu belirsizliği ortadan kaldıracaktır.

Türk hukuk sisteminde iş kazasının ne olduğu 5510 sayılı SSGSSK m. 13 ve 6331 sayılı İSGK m. 3 olmak üzere iki farklı yerde açıklanmıştır. 5510 sayılı kanunda yapılan iş kazası açıklaması aslında tanımdan ziyade bir tarifdir. Hangi şartlarda SGK’nın iş kazasından sorumluluğunun doğacağı halleri sayar. 6331 sayılı kanunda yapılan tanım ilk bakışta 5510 sayılı kanunda yapılan tarife göre iş kazasının daha dar kapsamda ele alındığı düşünülse bile gerekçeli kanunda ilgili madde incelendiğinde 6331 sayılı kanunda yapılan iş kazası tanımının 5510 sayılı kanundakine göre daha geniş bir bakış açısı ile ele alındığı vurgulanmıştır. Ayrıca kapsam bakımından da 6331 sayılı kanun çalışan kavramını kullanmış ve bunu da kamu veya özel işyerlerinde çalışan gerçek kişi olarak nitelendirmiştir. 5510 sayılı kanunda örneğin kamu görevlileri iş kazası kapsamında değerlendirilmez iken 6331 sayılı kanunda iş kazası kapsamına alınmıştır. Bu çalışan kavramı içinde olan herkes 6331 sayılı kanuna göre iş kazasında işverenin sorumluluğuna gidebilir. Çalışmada örnek yargı kararları incelendiğinde görülmüştür ki iş kazasının ne olduğu hususunda hala daha bir anlaşmazlık mevcuttur. Yargıtay kararları arasında iş kazasına yaklaşım farklılığı ortaya çıkmaktadır. Bazı uç sayılabilecek iş kazası örneklerinde Yargıtay üyeleri de kendi içinde ihtilafa düştüğü görülür. Bunun sebeplerinden biri de mevzuatta farklı kanunlarda farklı iş kazası tanımlarının yer alması bunun sonucu olarak da ilgili tanımların muhataplarının farklı olmasıdır. Bu husus hakkında etkili bir yasal düzenleme yapıp iş kazasının da yer aldığı iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili hükümlerin tek bir yasa altında toplanması gerekir.

Çalışmada vurgulandığı gibi iş kazası sonrası verilen hukuki mücadelede işveren, işçi ve SGK olmak üzere üç ana aktör rol oynamaktadır. İş kazasından zarar gören işçi veya ölümü halinde yakınları SGK’ya bu durumu bildirip gerekli tespitler yapıldıktan sonra SGK tarafından kendilerine kayıpları ölçüsünde toptan bir ödeme yapılır. SGK bu ödemeyi yaparken işçinin son aldığı ücreti, yaşı, meslekte kazanma gücü kaybı oranı gibi etkenleri göz önünde bulundurur. Fakat mevcut sistemde işçinin kaza sonrası tüm zararları SGK tarafından karşılanmaz. Bu durum da sonrasında işçi ile işvereni mecburen hukuksal bir rekabet ortamına sokar. İşçi tarafı karşılanmayan maddi ve manevi tüm zararlarının giderimi için işverenden talepte bulunur. Zaten sosyal sınıfı gereği işveren karşısında zor durumda olan işçi tarafını bir de iş kazası sonrası mağdur bir durumda iken işveren ile hukuksal bir mücadele içerisine itmek adalet anlayışına uygun düşmez. Yargı sisteminin etkin olması için doğru kararlar vermesi kadar hızlı ve mağdur tarafın zararını da bir an önce gidermesi de önemlidir. Ülkemizdeki yargı süreçlerinin uzunluğu gerçekten insanı bezdirici hatta hakkını aramaktan vazgeçtirecek düzeyde bile denilebilir. İş kazası sonrası dava süreçlerinin yıllar sürdüğü görülmektedir. İş kazası sonrası işçi tarafının bu süre boyunca mağduriyeti devam etmekte ek olarak da hukuki mücadelenin getirmiş olduğu stres ve üzüntüyü de yaşamaktadır. Bu noktada işçi tarafının maddi zararının tümünün Fransız, Alman ve İsviçre hukukunda olduğu gibi SGK tarafından karşılandığı bir sisteme geçilmesi hem işçi için daha adil olacak hem de yargı sisteminin yükü hafifleyecektir. Zira iş kazası sonrası SGK işverene rücu davası açmakta ve işverenden kusuru oranında yaptığı ödemeleri talep etmektedir. Usul ekonomisi çerçevesinden de değerlendirildiği zaman aynı amaç için yargı sistemi iki defa çalıştırılmayacak yargı erki daha etkili kullanılmış olacaktır. Zira rücu davası hususunda da yasal bir değişiklik yapılmasına da ihtiyaç yoktur. Çünkü SSGSSK m. 21 gereği SGK’nın

işverenden rücu hakkı mevcuttur. Ayrıca işçi ile işverenin olabildiğince az bir mücadele içine girdiği bir sistem Anayasanın 60. maddesinde belirtildiği gibi sosyal devlet anlayışına da daha uygun olur.

KAYNAKLAR

Arioğlu, E., ve Arioğlu, N., 1997, Türk İnşaat Sektöründe İş Kazalarının İstatistiksel Değerlendirilmesi ve En Aza İndirilmesi İçin Çıkış Yollarının Araştırılması, Beton Prefabrikasyon, Sayı: 43, 16-21.

Çalış, G., Uzer, E.S., ve Yüksel O., 2007, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği ile ilgili Yargı Kararları, İş Sağlığı ve Güvenliği Sempozyumu, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası, Ankara, 95-104.

Dilik, S., 1991. *Sosyal Güvenlik*, 1. Baskı, Kamu- İş Yayınları, Ankara,

Güven, E., 1970, İş Kazası Yönünden Sosyal Politika Sorunları, İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları, Eskişehir, 72 s.

Karaca A., 2013. Türk Sosyal Güvenlik Hukukunda İş Kazası Kavramı, Yüksek Lisans Tezi, *Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İstanbul, 345376

Karayalçın, Y., 1960. *Mesuliyet ve Sigorta Hukuku Bakımından Başlıca İşletme Kazaları*, 1. Baskı, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, Ankara,

Kılıç İ., 2016. *İş Sağlığı ve Güvenliği*, 2. Baskı, Dora Yayıncılık, Bursa,

Korkmaz, A., Avsallı, H., 2012. Çalışma hayatında Yeni Bir Dönem: 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:26, 11:153-167

Küçük, B., ve Çetin, M., 1991, Yapılarda Güvenlik Önlemlerinin Uygulanabilirliği, TMMOB İnşaat Müh. Odası Konya Şubesi Haber Bülteni. Sayı: 8, 14-22. Saygun., M., 2012. Sağlık Çalışanlarında İş Sağlığı ve Güvenliği Sorunları. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 11(4): 173-382

Soyer A. 1999. Sağlık Çalışanlarının Mesleki Riskleri ve Sağlık Kurumlarında İş Sağlığı ve Güvenliği Birimleri: Neden, Nasıl?. *Toplum ve Hekim*. 14(6): 458-460.

Sümer H. H., 2017. *İş Hukuku*, 22. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Konya,

Taşçioğlu İ. 2007. Lüleburgaz Devlet Hastanesi ve Lüleburgaz 82. Yıl Devlet Hastanelerinde İş ve Çalışma Ortamından Kaynaklanan Riskler ve Bu Riskleri Hemşirelerin Algılama Düzeylerinin Saptanması. Yüksek Lisans Tezi. Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Edirne

Tuncay, A.Can; Ekmekçi, Ömer.” Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri”, 14. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul 2011, s.337.

Yardım, N., Çipil, Z., vardar, C., Mollahaliloğlu, S., 2007. Türkiye İş Kazaları ve Hastalıkları: 2000-2005 Yılları Ölüm Hızları, *Dicle Tıp Dergisi*, 34(4):264-271

URL-1 : <http://iskanunu.com/haberler/1791-iskazasi-tanimi-kapsami-ve-bildirim-sureleri/>